הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כי הא [ב]דרבה בר חמא כי הוו קיימי מקמיה דרב חסדא מרהטי בגמרא בהדי הדדי והדר מעייני בסברא אמר רבא [ג]מאני משתיא במטללתא מאני מיכלא בר ממטללתא חצבא ושחיל בר ממטללתא ושרגא במטללתא ואמרי לה בר ממטללתא ולא פליגי [ד]הא בסוכה גדולה הא בסוכה קטנה: ירדו גשמים: תנא [ה]משתסרה המקפה של גריסין אביי הוה קא יתיב קמיה דרב יוסף במטללתא נשב זיקא וקא מייתי ציבותא אמר להו רב יוסף פנו לי מאני מהכא אמר ליה אביי והא תנן משתסרה המקפה אמר ליה לדידי כיון דאנינא דעתאי כמי שתסרה המקפה דמי לי ת"ר [ו]היה אוכל בסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות עד שיגמור סעודתו [ז]היה ישן תחת הסוכה וירדו גשמים [ח]וירד אין מטריחין אותו לעלות עד שיאור איבעיא להו עד שיעור או עד שיאור ת"ש עד שיאור ויעלה עמוד השחר תרתי אלא אימא [ט]עד שיעור ויעלה עמוד השחר: משל למה הדבר דומה: איבעיא להו מי שפך למי ת"ש דתניא [י]שפך לו רבו קיתון על פניו ואמר לו אי אפשי בשמושך ת"ר בזמן שהחמה לוקה סימן רע לכל העולם כולו משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו והניח פנס לפניהם כעם עליהם ואמר לעבדו טול פנס מפניהם והושיבם בחושך תניא רבי מאיר אומר כל זמן שמאורות לוקין סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שמלומדין במכותיהן משל לסופר שבא לבית הספר ורצועה בידו מי דואג מי שרגיל ללקות בכל יום ויום הוא דואג [יא]תנו רבנן בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים לבנה לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שישראל מונין ללבנה ועובדי כוכבים לחמה לוקה במזרח סימן רע ליושבי מזרח במערב סימן רע ליושבי מערב באמצע הרקיע סימן רע לכל העולם כולו פניו דומין לדם חרב בא לעולם לשק חיצי רעב באין לעולם לזו ולזו חרב וחיצי רעב באין לעולם לקה בכניסתו פורענות שוהה לבא ביציאתו ממהרת לבא וי"א חילוף הדברים ואין לך כל אומה ואומה שלוקה שאין אלהיה לוקה עמה שנאמר [יב]ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ובזמן שישראל עושין [יג]רצונו של מקום אין מתיראין מכל אלו שנאמר [יד]כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים עובדי כוכבים יחתו ואין ישראל יחתו [טו]ת"ר בשביל ארבעה דברים חמה לוקה על אב בית דין שמת ואינו נספד כהלכה ועל נערה המאורסה שצעקה בעיר ואין מושיע לה ועל משכב זכור ועל שני אחין שנשפך דמן כאחד ובשביל ארבעה דברים מאורות לוקין על כותבי [טז](פלסתר) ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בא"י ועל קוצצי אילנות טובות ובשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהי שטרות פרועים ועל מלוי ברבית ועל

מנא דמיכלא. קערות נאחר שאכלו נהן צריך להוליאם מן הסוכה משום מיאוס כך פירש בקונטרס וי"מ כגון קדירות ואגני דליאשא וטעמא דכעין מדורו בעינן והכי אין רגילין להיות בבית דירה אלא בית יש להם לנדם וכן פירש רש"ג כגון קדרי ושפודי וכי טוי וכי תפי: **ואמרי** לה בר ממטללתא. אין שרגא מעניינא דאחרים דמגא דמיכלא בר ממטללתא היינו בשעה שאין משתמש בהן דבשעת סעודה אוכל בקערה בסוכה אבל שרגא בעודו דולק ומשתמש לו לאורו אסור כדמוכח בקמן פרק לולב וערבה (ד' מח. ושם) דתנן גבי שביעי של חג גמר מלאכתו לא יתיר סוכתו משום דאי מתרמי ליה סעודתא אכיל בגווה אבל מוריד את הכלים מן המנחה ולמעלה מפני כבוד יום שמראה כמכין עצמו לקראתו למקום שיסעוד שם הלילה ואתרינן בגמרא אין לו מקום להוריד כלי ואריך לאכול (יא) בה ביום טוב האחרון מה יעשה ויוכיח שאינו כמוסיף על המצוה לעשות סוכה שמונה ימים מדליק בה את הגר ומדמשיב לה היכירא בשעת הדלקה שמע מינה לאסור בחג ושמא היינו טעמא דמשום דמוקמינן בסוכה קטנה וחיישינן שמא תשרף סוכתו ומדע דהדלקה דוקא מדלא נקט מעייל את הגר כדנקיט התם מעייל בה מאני מיכלא:

הדרן עלך הישן

מסורת הש"ס

א) [ל"ל דרבא ומסי וכן העתיק בע"י] וכעל סה"ד הגיה דדמי כי אמא כי הוי קיימא ומי, ב) [לקמן מח.], ג) [תוספתא פ"ב], ד) [עי' פרש"י שבת קנד: ד"ה שתים בידי אדם], ה) מכילתא פ' בא, ו) שבת קנו., ז) [מס' ד"ח פ"ב], ח) [בעריך ליתא פלפטיר].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואמרי וכו' ולריך לאמול שם ביי"ט:

מוסף רש"י

אי אפשי בשימושך. כלומר כשהגשמים יורדים לסוכה הכל יוצאין ונראה שאין הקב"ה חפץ שנשתמש לפניו (תענית כ.). הדרן עלך הישן

רבינו חננאל

כי הא דרבא בהדי רמי, כי הוו קיימי מקמי רב חסדא, הוו מרהטי לישנא דגמרא, והדר יתבי ומעייני בסברא. אמר רבא מאני משתיא במטללתא, מאני מכלא בר ממטללתא. שרגא שרי בסוכה גדולה, בסוכה קטנה חרץ לסוכה. ירדו גשמים מאמתי מותר ליפנות כו'. תנא משתסרה המקפה של גריסין. וכן אי הוה נשיב זיקא וקא מייתי ציבי באפיה, מותר ליפנות. ת"ר היה אוכל בסוכה וירדו גשמים וירד, ופסקו גשמים, אין מטריחין אותו לעלות (ז) עד שיאור ויעלה עמוד השחר. ירושלמי לא פוף דבר שתסרת מקפת גריסין, אלא אפי' מקפת כל דבר. תני כשם שמפנין מפני הגשמים, כך מפנים מפני השרב ומפני היתושין. רבן גמליאל ור' אליעזר היו נכנסין ויוצאין כל הלילה. חד מתלמידיהון דר' מנא הווי לחד מן קרובוהי דנשיא יצא אין מטריחין אותו לחזור, ולא שמע הא

עין משפט נר מצוה

סה א ב מיי' פ"ו מהל' סוכה הלכה ה טור ש"ע או"ח סי' תרל"ט ס"א:
סו ג מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ה:
סז ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:
סח ה ו ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז והגה"ה:

תורה אור השלם

1. וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְיָ: שמות יב יב
2. כֹּה אָמַר יְיָ אֶל דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל תִּלְמָדוּ וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּתָּתּוּ כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה: ירמיהו י ב

לעזי רש"י

קרושי"ל. מנורה. לנטירנ"א. פנס.

רבינו חננאל (המשך)

דרבן גמליאל ור' אליעזר. **איסקא** לעבד שבא למזוג כוס (לדבו) ושפך הקיתון בפניו. תנא אמר לו אי אפשי בשמושך. **תני** מפני ד' דברים בעלי בתים לוקין מתפסרין למלכות. על שמשהין בידם שטרות פרועין, ושמלוין ברבית, ושפוסקין צדקה ואינן נותנין, ושספק בידו למחות ואינו מוחה. בזמן שמאורות לוקין סימן רע לאומות, משל למה הדבר דומה למלך שעשה סעודה (וכו'). בזמן שהחמה לוקה סימן רע לאומות, שהאומות מונין לחמה. לבנה לוקה סימן רע לשונאי ישראל, שישראל מונין ללבנה. לקו במזרח, סימן רע לבני מזרח. במערב, לבני מערב. באמצע, לכל העולם. לקה כמין דם, חרב בא לעולם. כמין שק, רעב בא לעולם. לקה בכניסתו, פורענות שוהה לבוא. ביציאתו, פורענות ממהרת לבוא. ויש אומרים חילוף. ובזמן שעושין רצון מקום, אין מתיראין מכל אלו. שנאמר, ומאותות השמים אל תחתו וגו', הגוים יחתו ולא ישראל יחתו. ת"ר בשביל ד' דברים חמה לוקה, על אב בית דין שמת ולא נספד כהלכה, ועל נערה המאורסה שצעקה בעיר ואין מושיע לה, ועל משכב זכור, ועל שני אחים שנשפך דמן כאחת. ועל ד' דברים מאורות לוקין, על כותבי פלסטר, ועל מעידי שקר, ועל מגדלי בהמה נסה, ועל קוצצי אילנות טובים.

ז) נראה דחסר כאן ול"ל עד שיגמור סעודתו היה ישן בתחת הסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות עד שיאור טו'.

(יא) [ל"ל דרבא ומסי וכן העתיק בע"י] וכעל סה"ד הגיה דדמי כי אמא כי הוי קיימא ומי, ב) [לקמן מח.], ג) [תוספתא פ"ב], ד) [עי' פרש"י שבת קנד: ד"ה שתים בידי אדם], ה) מכילתא פ' בא, ו) שבת קנו., ז) [מס' ד"ח פ"ב], ח) [בעריך ליתא פלפטיר].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com